

Ситник І. П.

*кандидат технічних наук, доцент кафедри фінансів,
Національний університет харчових технологій;
докторант,*

*Національний науковий центр, «Інститут аграрної економіки», Україна;
e-mail: lavry@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-3906-770X*

Пугачов М. І.

*доктор економічних наук, професор,
заступник директора,*

*Національний науковий центр, «Інститут аграрної економіки», Україна;
e-mail: avtor05@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-7507-5870*

Бойко С. В.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів,
Національний університет харчових технологій, Україна;
e-mail: svtlanaboyko@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-1333-0397*

ПЛАТІЖНІ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В КООРДИНАТАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ І РОЗВИТКУ СВІТОВИХ І ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ

Анотація. Для банківської системи України європейський досвід у сфері платіжних систем є дуже важливим, оскільки на сьогодні поняття кордонів є досить умовним, коли йдеться про платіжні послуги. Світ змінюється внаслідок технологічних інновацій, які мають своє відображення й у потребах клієнтів, і на самих платіжних системах. Національні банки країн намагаються тісно співпрацювати між собою на ринку платіжних послуг. При цьому така співпраця відбувається не лише на технічному рівні переказу коштів, а й на рекомендаційному і законодавчому, що є дуже важливим для безперервної і надійної роботи платіжних систем як міжнародного значення, так і внутрішньодержавного. На сьогодні Національний банк України у своїй наглядовій і регулятивній функції стосовно платіжних систем орієнтований на використання у своїй нормотворчій діяльності рекомендацій, документів Банку міжнародних розрахунків, а також Європейського центрального банку. Такий підхід регулятора, безумовно, є позитивним фактором на шляху України досягнення амбіційної мети щодо вступу в Європейський Союз.

Розглянуто і досліджено вплив глобалізаційно-інтеграційних процесів на розвиток платіжних систем України і Європейського Союзу. Розглянуто роботу загальноєвропейської платіжної телекомунікаційної автоматизованої системи переказів TARGET, а також проведено аналіз її функціонування від початку заснування і до сьогодні. Охарактеризовано платіжні системи провідних європейських країн. Описано перспективи співпраці Національного банку України з найбільшими європейськими платіжними системами в рамках підписаної Угоди про асоціацію між Європейським Союзом і Україною.

Ключові слова: платіжні системи, Національний банк України, глобалізація, інтеграція, TARGET, Європейський Союз.

Формул: 0; рис.: 2; табл.: 1; бібл.: 10.

Sytnyk I. P.

*Ph. D. in Technical Sciences, Associate Professor Department of Finance
National University of Food Technologies;*

Doctoral student,

*National Scientific Center, «Institute of Agrarian Economics», Ukraine;
e-mail: lavry@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-3906-770X*

Pugachov M. I.

Doctor of Economics, Professor, Deputy director,

*National Scientific Center, "«nstitute of Agrarian Economics», Ukraine;
e-mail: avtor05@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-7507-5870*

Boiko S. V.
*Ph. D. in Economics, Associate Professor Department of Finance,
National University of Food Technologies, Ukraine;
e-mail: svitlanaboyko@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-1333-0397*

**PAYMENT SYSTEMS OF UKRAINE IN THE COORDINATES
OF THE FUNCTIONING AND DEVELOPMENT OF WORLD
AND EUROPEAN PAYMENT SYSTEMS**

Abstract. For the banking system of Ukraine, European experience in payment systems is very important, since today the notion of "borders" is rather conditional when it comes to payment services. The world is changing as a result of technological innovations that reflect both the needs of customers and the payment systems itself. National banks of the countries are trying to work closely with each other in the payment services market. At the same time, such cooperation takes place not only at the technical level of transfer of funds, but also on the recommendation and legislation, which is very important for the uninterrupted and reliable operation of payment systems of both international importance and domestic state. Today, the National Bank of Ukraine, in its supervisory and regulatory functions regarding payment systems, is focused on the use of recommendations, documents of the Bank for International Settlements, as well as the European Central Bank in its rule-making activities. Such a regulator's approach is definitely a positive factor in Ukraine's pursuit of an ambitious goal of joining the European Union.

The article examines the impact of globalization-integration processes on the development of payment systems of Ukraine and the European Union. The work of the pan-European payment telecommunication automated system of transfers TARGET is considered, as well as an analysis of its functioning from the beginning of the foundation to the present. Characterized payment systems of the leading European countries. The prospects of cooperation of the National Bank of Ukraine with the largest European payment systems within the framework of the signed Association Agreement between the European Union and Ukraine are described.

Keywords: payment systems, National bank of Ukraine, globalization, integration, TARGET, European Union.

JEL Classification E42, G21

Formulas: 0; fig.: 2; tabl.: 1; bibl.: 10.

Сытник И. П.
*кандидат технических наук, доцент кафедры финансов,
Национальный университет пищевых технологий;
докторант,
Национальный научный центр, «Институт аграрной экономики», Украина;
e-mail: lavry@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-3906-770X*

Пугачев Н. И.
*доктор экономических наук, профессор,
заместитель директора,
Национальный научный центр, «Институт аграрной экономики», Украина;
e-mail: avtor05@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-7507-5870*

Бойко С. В.
*кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов,
Национальный университет пищевых технологий, Украина;
e-mail: svitlanaboyko@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-1333-0397*

**ПЛАТЕЖНЫЕ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ
В КООРДИНАТАХ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ МИРОВЫХ
И ЕВРОПЕЙСКИХ ПЛАТЕЖНЫХ СИСТЕМ**

Аннотация. Рассмотрены и исследованы влияние глобализационно-интеграционных процессов на развитие платежных систем Украины и Европейского Союза. Рассмотрена работа общеевропейской платежной телекоммуникационной автоматизированной системы переводов TARGET, а также проведен анализ ее функционирования с начала основания и по сей день. Охарактеризованы платежные системы ведущих европейских стран. Описаны перспективы сотрудничества Национального банка Украины с крупнейшими европейскими платежными системами в рамках подписанного Соглашения об ассоциации между Европейским Союзом и Украиной.

Ключевые слова: платежные системы, Национальный банк Украины, глобализация, интеграция, TARGET, Европейский Союз.

Формул: 0; рис.: 2; табл.: 1; библи.: 10.

Вступ. Питання глобалізації та інтеграційних процесів є дуже актуальними, адже на сучасній світовій мапі важко виділити хоча б одну країну, на яку б вони не вплинули. Як наслідок, сучасне суспільство, державно-правові устрої країн, економіки та соціальні сфери держав суттєво видозмінюються.

Створення Європейського Союзу є яскравим прикладом глобалізаційно-інтеграційних процесів у світі. Інфраструктура обробки платежів і цінних паперів у зоні євро зазнала фундаментальних змін у прискореному темпі як напередодні, так і після введення євро.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Питання щодо впливу глобалізаційних та інтеграційних процесів на розвиток загальноєвропейських і національних платіжних систем розглянуті у працях В.І. Міщенко, І.П. Ситник, М.П. Мальської, М.І. Макаренка, В.М. Усоскіна, О.Г. Чувардинського, та багатьма іншими науковцями [1—5]. Проте останні дослідження містять небагато проаналізованої інформації щодо основних показників діяльності за останні роки провідних європейських платіжних систем.

Метою статті є дослідження сучасного стану платіжних систем Європейського Союзу, а також вивчення досвіду країн — членів ЄС у формуванні єдиного платіжного простору єврозони. Для подальшого розвитку нашої національної платіжної системи такий досвід був би дуже корисним, а Національний Банк України вже сьогодні зацікавлений у якісній співпраці з найбільшими європейськими платіжними системами в рамках підписаної Угоди про асоціацію між Європейським Союзом і Україною.

Результати дослідження. Сучасний етап світового розвитку характеризується динамічним поглибленням процесів інтеграції політичного, економічного, культурного життя країн світу.

У широкий вжиток увійшов термін глобалізація як якісно новий етап інтернаціоналізації господарського життя, який характеризується різким зростанням ролі зовнішніх факторів розвитку всіх держав і створення транснаціонального капіталу, як процес посилення світової інтеграції у результаті глобальних операцій ТНК.

Економічна інтеграція — це процес збільшення і поступового об'єднання національних економічних систем, внаслідок якого утворюється нова метасистема в межах інтеграційних, економічних, інтернаціональних угруповань. Згідно з класичним теоретичним підходом, найчастіше цей процес передбачає поступове утворення зони вільної торгівлі, митного союзу, спільного ринку, економічного, валютного та політичного союзу (повний союз) [2].

Економічна та валютна інтеграції в Європейському Союзі відбувалися одночасно і були між собою тісно пов'язані. Неможливо вести мову про повну інтеграцію економік держав-членів без спільної валюти, або, хоча б сталих курсів валют. Створенню Європейського валютного союзу (ЄВС) передувало багатоетапний процес європейської валютно-фінансової інтеграції, який було започатковано ще в перші повоєнні роки. Створення Європейського валютного та економічного союзу є завершальним етапом у розвитку західноєвропейського інтеграційного процесу.

Від часу запровадження євро в Європейському союзі в безготівковий оборот (1999 р.) та готівкових знаків (2001 р.) зростав не лише обсяг платежів і розрахунків у цій новій міжнародній грошовій одиниці, але й утворювались внутрішньосоюзні платіжні системи валових і роздрібних платежів, покликані обслуговувати транзакції як між країнами-членами зони євро, так і з зовнішніми суб'єктами платіжного обороту.

За українським законодавством платіжна система - це платіжна організація, учасники платіжної системи та сукупність відносин, що виникають між ними при проведенні переказу коштів. Проведення переказу коштів є обов'язковою функцією, що має виконувати платіжна система [6].

Ефективне функціонування безпечної та надійної банківської платіжної інфраструктури знижує витрати на обмін товарами та послугами, сприяє підвищенню стабільності фінансового сектора і розширенню доступу до фінансових послуг. Зважаючи на надзвичайну важливість банківських платіжних систем, вони підлягають регулюванню не тільки з боку центральних банків, але й також спеціалізованих міжнародних організацій. Важливість банківських платіжних систем збільшилася протягом останніх років на фоні стрімкого зростання кількості й обсягу фінансових розрахунків [1].

Провідною міжнародною організацією у сфері фінансових телекомунікацій є міжнародна міжбанківська організація SWIFT (Society for World-Wide Interbank Financial Telecommunications). Кожний банк, включений в систему, має свій унікальний SWIFT код. Теоретично для здійснення платежу в Європі достатньо знати SWIFT код банку і код одержувача. Мета SWIFT:

- швидкісне передавання банківської і фінансової інформації сучасними інформаційними системами;
- надання своїм користувачам цілодобового доступу до високошвидкісної мережі передавання банківської інформації за умови високого ступеня контролю і захисту від несанкціонованого доступу.

Членами SWIFT є понад 10 тисяч учасників з більше ніж 200 країн. Головний офіс знаходиться у Брюсселі. Членами SWIFT можуть бути країни та їхні банківські установи, які уповноважені виконувати міжнародні банківські операції й перебувають у країні, яка має регіональний процесинговий центр SWIFT [7].

Кожна держава — член ЄС підтримує систему валових розрахунків у режимі реального часу (Real-Time Gross Settlement — RTGS) для проведення платежів у євро. 17 національних систем RTGS пов'язані між собою технічними лініями зв'язку і разом утворюють платіжний механізм, підтримуваний Європейським центральним банком. Національні системи RTGS і платіжний механізм Європейського центрального банку об'єднані між собою на основі стандарту, який дозволяє при здійсненні транскордонних переказів перетворювати національні стандарти платіжних документів у єдиний стандарт Європейської валютної системи.

Система TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer) була створена для здійснення розрахунків між центральними і комерційними банками як у межах однієї країни, так і на загальноєвропейському рівні, з метою задоволення потреб грошової політики центральних банків країн Європейського Союзу.

Проведення операцій у системі TARGET почалося 4 січня 1999 року, яке і до сьогодні сприяє запровадженню єдиної валютної політики, інтеграції європейських грошових ринків і ефективного виконанню валових розрахунків у межах Єврозони.

Система TARGET складається з таких елементів:

- внутрішні платіжні системи переказу великих сум (введені в кожній країні, яка є членом цієї системи);
- технологічні процедури з'єднання (Interlinking);
- безпосередньо самі функції Європейського центрального банку (ЄЦБ).

TARGET призначена для обробки платежів особливо великого розміру. Тому через неї здійснюються платежі, пов'язані з операціями європейської системи центральних банків,

регулюванням денного сальдо систем нетто-розрахунків, а також платежі між кліринговими банками, міжбанківські та клієнтські платежі в євро, міжбанківські розрахунки за угодами на грошовому ринку та валютообмінними операціями.

Переваги системи TARGET:

- здійснення операцій у режимі реального часу за кілька секунд;
- простота і зручність використання;
- вільний доступ;
- безвідкличний характер платежів;
- використання технологій SWIFT.

Внаслідок зростання попиту фінансових установ було розроблено друге покоління — TARGET2. Остаточний перехід до TARGET2 був успішно завершений у травні 2008 року. З організаційно-правової точки зору TARGET2 є сукупністю національних систем RTGS, які взаємодіють між собою та своїми клієнтами за єдиними правилами на основі «Загальних принципів TARGET2», прийнятих ЄЦБ у 2007 році.

Прямими учасниками TARGET2 є кредитні установи, інвестиційні компанії, організації, які надають клірингові або розрахункові послуги, міністерства фінансів, центральні банки країн-членів ЄС. Більше 1700 банків використовують TARGET2 для здійснення операцій в євро. З урахуванням філій та дочірніх компаній більше 55 000 банків по всьому світу можуть здійснити перекази через TARGET2.

Кількість транзакцій платіжної системи TARGET з періоду введення до 2017 року наведено на рис. 1.

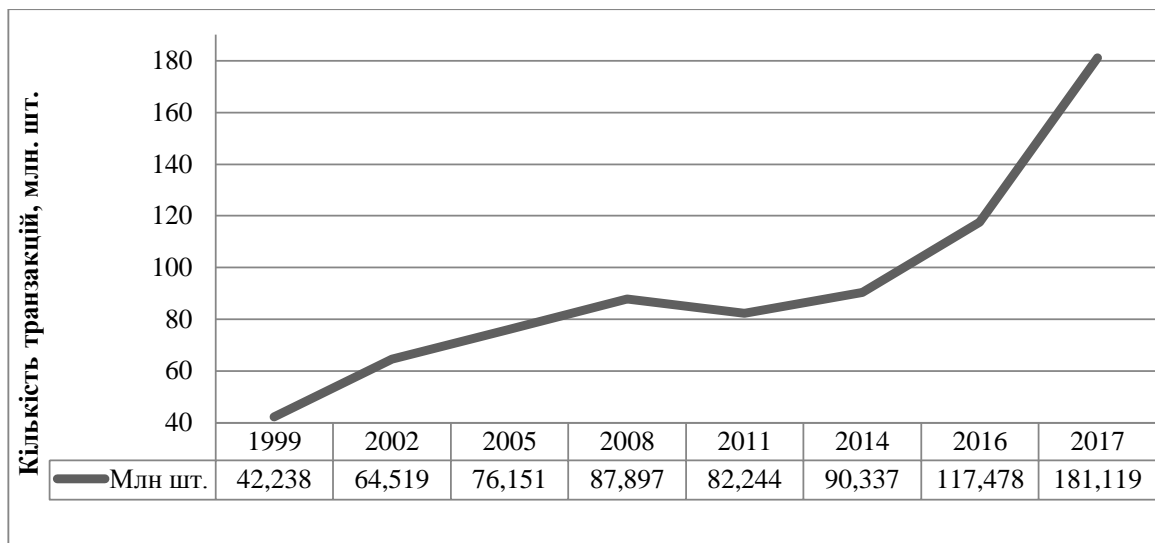

Рис. 1. Загальна кількість транзакцій платіжної системи TARGET з періоду введення до 2017 року
Примітка. Складено і проаналізовано за [8].

Аналізуючи рис. 1, можна зробити висновки, що з моменту початку роботи платіжної системи TARGET і до 2017 року включно спостерігається значне, майже у 4,5 рази, зростання кількості платежів, яке на кінець 2017 року становило приблизно 181 млн транзакцій. Проте у період з 2008 по 2011 роки під час світової економічної кризи відбувся значний спад кількості транзакцій у цій системі. І лише з 2014 року, коли кількість платежів зростає до рівня докризового і становила приблизно 90 млн, почалося стрімке, більше ніж у два рази, зростання кількості транзакцій у платіжній системі TARGET, що свідчить про її значний авторитет і популярність серед клієнтів.

На нашу думку, варто також було б проаналізувати щомісячні загальні обсяги транзакцій, оброблених TARGET протягом 2016—2017 рр. Такий аналіз наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Обсяги трансакцій, оброблених щомісяця платіжною системою TARGET
протягом 2016—2017рр.*

Місяць	Щомісячна сума (млрд євро)		Відхилення		Середньодобова сума (млрд євро)		Відхилення	
	2016 рік	2017 рік	абс., млрд євро	відн., %	2016 рік	2017 рік	абс., млрд євро	відн., %
Січень	39108,8	46997,0	7888,2	20,17	1955,4	2136,2	180,8	9,25
Лютий	40506,7	44083,2	3576,5	8,83	1928,9	2204,2	275,3	14,27
Березень	44238,2	52544,9	8306,7	18,78	2106,6	2284,6	178	8,45
Квітень	44055,7	43672,6	-383,1	-0,87	2097,9	2426,3	328,4	15,65
Травень	43803,0	51862,3	8059,3	18,40	1991,0	2357,4	366,4	18,40
Червень	47003,4	51464,5	4461,1	9,49	2136,5	2339,3	202,8	9,49
Липень	42562,4	47301,4	4739	11,13	2026,8	2252,4	225,6	11,13
Серпень	41122,3	45221,0	4098,7	9,97	1787,9	1966,1	178,2	9,97
Вересень	45024,6	45972,2	947,6	2,10	2046,6	2189,2	142,6	6,97
Жовтень	44511,3	49425,2	4913,9	11,04	2117,6	2446,6	329	15,54
Листопад	45805,0	48739,8	2934,8	6,41	2082,0	2215,4	133,4	6,41
Грудень	46199,0	45980,6	-218,4	-0,47	2200,0	2420,0	220	10

Примітка. Складено і проаналізовано за [8].

За даними табл. 1 можемо зробити висновки, що обсяги щомісячних трансакцій, оброблених системою TARGET, значно зростають у 2017 році у порівнянні з 2016 роком. Так, найбільшими за величиною були трансакції, оброблені в березні 2017 року, які становили 52544,9 млрд євро, а найбільша середньодобова сума трансакцій — у квітні 2017 року — 2426,3 млрд євро.

Загальні обсяги платежів, оброблених TARGET за період 1999—2017 років, наведено на рис. 2.

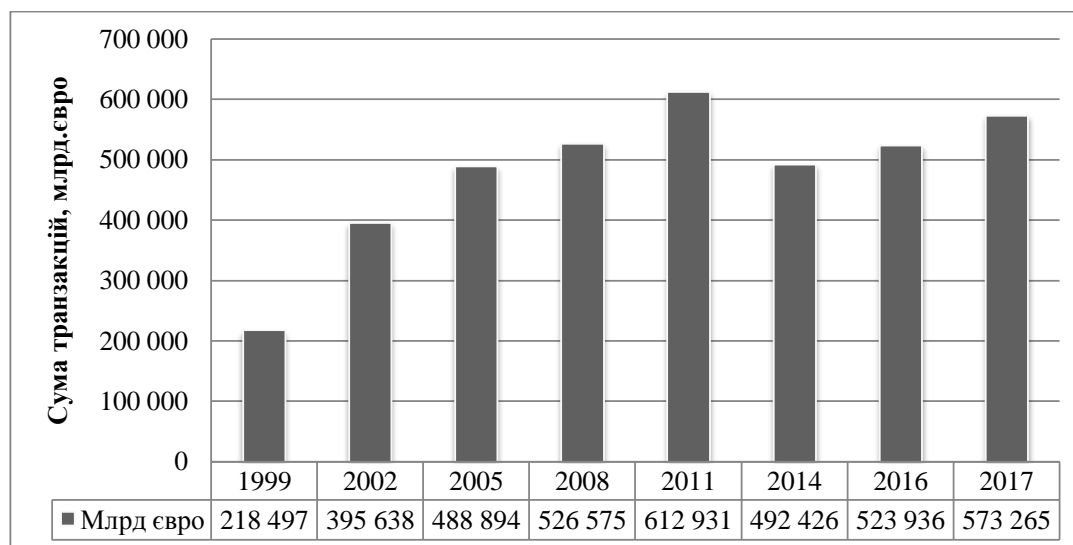

Рис. 2. Обсяги платежів, оброблених TARGET за період 1999—2017 рр.

Примітка. Складено і проаналізовано за [8].

Як бачимо, з моменту введення платіжної системи до сьогодні обсяги трансакцій зросли більше, ніж у 2,5 рази. Аналізуючи *рис. 2*, можна зробити висновок, що найбільша сума трансакцій була зафіксована 2011 року і досягла позначки 612 931 млрд євро. Цей рекорд самої системи поки що не був досягнений повторно. Обсяги платежів у системі TARGET 2014 року скоротилася на п'яту частину в порівнянні з 2011 роком. Це були не найкращі часи для загальноєвропейської системи, на функціонування якої впливало багато економічних і політичних чинників. Проте протягом останніх двох років обсяги трансакцій зростають, а 2017 року в порівнянні з 2016-м вони зросли на 9,4 %. Не можна також не згадати про ще одну конкуруючу велику за обсягом переказів платіжну систему Європейського Союзу — EURO1.

Платіжна система EURO1 охоплює всю зону євро і є приватною системою, розробленою Європейською банківською асоціацією (ЄБА) наприкінці 1998 року. Як і TARGET, вона спирається на технічну платформу SWIFT і використовується європейськими банками для розрахунків на чистій основі (*netting*). Платежі здійснюються протягом дня, а в кінці дня виконуються остаточні розрахунки через рахунки, відкриті в ЄЦБ.

В Україні здійснення міжнародних розрахунків виконується банками — учасниками міжнародних платіжних систем за уніфікованими міжнародними правилами обробки платіжних документів та чинними міжнародними стандартами з урахуванням нормативних актів НБУ.

Закодована, зашифрована криптографічними програмно-технічними засобами платіжна інформація передається через систему електронних платежів СЕП до Центральної розрахункової палати (ЦРП) НБУ із подальшим переведенням її у міжнародні платіжні системи SWIFT, TARGET, EURO1 та ін. [9].

НБУ тісно співпрацює з міжнародними і європейськими платіжними системами не лише у сфері переказу коштів, а й обміну досвідом, сучасними технологіями і стандартами, що є дуже важливим у рамках підписаної Угоди про асоціацію між Україною і Європейським Союзом, враховуючи далекоглядні подальші плани нашої країни стати повноправним членом ЄС.

Це відображається у запровадженні українським центральним банком відповідних сучасних стандартів і нормативів у роботу загальнодержавних платіжних систем, зокрема вдосконалену систему національних розрахунків СЕП-3, з метою поліпшення її функціонування, а також подальшого вдосконалення, розвитку й інтеграції у світовий фінансовий простір.

Висновки. Отже, завдяки глобалізації світова економіка стає єдиним ринком і виробничою зоною з національними та регіональними секторами, а не простою сукупністю національних економік, що розгортають взаємне економічне співробітництво.

І таким підтвердженням є платіжна система TARGET, яка була створена центральними банками країн Європейського Союзу.

Загалом запровадження євро та функціонування системи TARGET стимулювало до встановлення спільних бізнес-правил для здійснення внутрішніх та міжнародних розрахунків у зоні євро, а також до інтеграції інфраструктури фінансового ринку. Це все відкриває нові можливості для зростання ролі Європи у світовій економіці й водночас сприяє зміцненню європейської фінансової системи та світової валютної системи в цілому.

На сьогодні за допомогою системи TARGET Україна може швидко і безперешкодно здійснювати перекази в країні Європейського Союзу, а також приймати платежі з цих країн, що є дуже актуальним в умовах інформаційної економіки й постійних технологічних удосконалень у сфері платіжних систем.

Список використаної літератури

1. Ситник І. П. Стратегія модернізації банківських платіжних систем в умовах фінансово-економічної кризи / І. П. Ситник, Т. Бодарева // Вісник Одеського національного університету. Економіка. — 2017. — Т. 21. — Вип. 4. — С. 60—64.
2. Мальська М. П. Основи європейської інтеграції : підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк. — Київ : «Центр учбової літератури», 2015. — 320 с.
3. Макаренко М. І. Розвиток системи платежів у зоні євро / М. І. Макаренко // Збірник наукових праць ДВНЗ

«Українська академія банківської справи НБУ». — 2014. — Вип. 38.

4. Усоскин В. М. Розничные платежи в современной экономике / В. М. Усоскин // Деньги и кредит. — 2013. — № 7. — С. 11—18.

5. Чувардинський О. Г. Зовнішня політика України в умовах світової економічної інтеграції й глобалізації / О. Г. Чувардинський // Економіка та держава. — 2006. — № 2. — С. 36—39.

6. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 29. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

7. Міжнародна платіжна система SWIFT : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс] / Європейський центральний банк. — Режим доступу : <https://www.swift.com>.

8. Європейський центральний банк : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.ecb.europa.eu>.

9. Національний банк України : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://bank.gov.ua>.

10. The Payment System: Payments, Securities and Derivatives, and the Role of the Eurosystem [Electronic resource] / T. Kokkola. — Frankfurt on Main : European Central Bank, 2010. — Available at : <http://www.ecb.europa.eu>.

Стаття рекомендована до друку 14.05.2019

© Ситник І. П., Пугачов М. І.,
Бойко С. В.

References

1. Sytnyk, I. P., & Bondariev, T. (2017). Stratehiia modernizatsii bankivskykh platizhnykh system v umovakh finansovo-ekonomichnoi kryzy [Strategy of Banking Payment Systems Modernization in the Conditions of the Financial-Economic Crisis]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomika — Bulletin of the Odessa National University. Economy, Vol. 21, 4*, 60—64 [in Ukrainian].

2. Malska, M. P., & Antoniuk, N. V. (2015). *Osnovy yevropeiskoi intehtatsii [Fundamentals of European Integration]*. Kyiv [in Ukrainian].

3. Makarenko, M. I. (2014). Rozvytok systemy platezhiv u zoni yevro [Development of the payment system in the euro zone]. *Zbirnyk naukovykh prats DVNZ «Ukrainska akademiia bankivskoi spravy NBU» — Collection of scientific papers of the Ukrainian Academy of Banking of the National bank of Ukraine, Vol. 38* [in Ukrainian].

4. Usoskin, V. M. (2013). Roznichnye platezhi v sovremennoj ekonomike [Retail payments in the modern economy]. *Den'gi i kredit — Money and Credit, 7*, 11—18 [in Russian].

5. Chuvardynskiy, O. H. (2006). Zovnishnia polityka Ukrainy v umovakh svitovoi ekonomichnoi intehtatsii y hlobalizatsii [Foreign Policy of Ukraine in the Conditions of World Economic Integration and Globalization]. *Economica ta derzhava — Economy and the State, 2*, 36—39 [in Ukrainian].

6. Verkhovna Rada Ukrainy. (2001). Zakon Ukrainy «Pro platizhni systemy ta perekaz koshtiv v Ukraini» [The Law of Ukraine «About payment systems and transfer of funds in Ukraine»]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy — Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, 29* Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua> [in Ukrainian].

7. Sait miznarodnoi platizhnoi systemy SWIFT [Site of the international payment system SWIFT]. (n. d.). www.swift.com. Retrieved from <https://www.swift.com> [in Ukrainian].

8. Sait Yevropeiskoho tsentralnoho banku [Site of the European Central Bank]. (n. d.). [ecb.europa.eu](http://www.ecb.europa.eu). Retrieved from <https://www.ecb.europa.eu> [in Ukrainian].

9. Sait Natsionalinoho banku Ukrainy [Site of the National Bank of Ukraine]. (n. d.). bank.gov.ua. Retrieved from <https://bank.gov.ua/> [in Ukraine].

10. Kokkola, T. (2010). The Payment System: Payments, Securities and Derivatives, and the Role of the Eurosystem. Frankfurt on Main: European Central Bank. Retrieved from <http://www.ecb.europa.eu>.

The article is recommended for printing 14.05.2019

© Sytnyk I. P., Pugachov M. I.,
Boiko S. V.